

ПРИВАТНИЙ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИЙ КЛУБ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ПОЗАШКІЛЬНІЙ РОБОТІ З ШКОЛЯРАМИ

Василь ЯНКОВСЬКИЙ

Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

В інформації Українського НДІ охорони дітей і підлітків зазначається, що за останні 10 років прискорилися темпи зниження якості здоров'я дітей шкільного віку і підлітків. Негативні зрушення виражаються вже не в процентах, як це було у 70-80 роки, а в багатократному збільшенні частоти захворювань (у 3,5-10 разів і більше).

На здоров'я школярів впливає комплекс соціально-економічних, гігієнічних, екологічних та інших факторів. При цьому основними факторами негативного впливу на здоров'я школярів фахівці є не біологічні, а соціальні (інтенсифікація навчання, впровадження альтернативних форм навчання та інноваційних технологій).

Надмірні навчальні навантаження, статичне, психоемоційне навантаження протягом 6-8 уроків, невідповідність програмних вимог і методів навчання індивідуальним особливостям дитини спричиняють спочатку функціональні, а потім морфологічні зміни, виникнення хронічних патологій [1].

Негативний вплив на здоров'я школярів має низька рухова активність школярів в режимі навчального дня, відсутність чіткої системи залучення молоді до занять фізичною культурою і спортом, недостатня увага до фізичного виховання в сім'ях, за місцем проживання школярів. Викликає занепокоєння скорочення мережі фізкультурно-оздоровчих і спортивних центрів, клубів та об'єднань. Практично припинили свою діяльність дитячі і підліткові фізкультурно-оздоровчі клуби при ЖЕКах, скорочено посади педагогів-організаторів спортивної роботи з населенням за місцем проживання інструкторів фізичної культури у трудових колективах [2].

На відміну від нашої держави клубна система організації фізичного виховання і спорту є досить поширеною в багатьох розвинутих країнах [3]. Аналіз діяльності зарубіжних спортивно-оздоровчих клубів показав, що вони мають різну підпорядкованість і спрямованість: державні, приватні; для школярів, студентів, робітників, службовців, чоловіків, жінок, сімей, інвалідів тощо. У клубах займається близько половини населення цих країн, основними мотивами яких є: покращення здоров'я, удосконалення статури, компенсація малорухливого способу життя, отримання задоволення, спілкування з одноклубниками. Стабільність відвідування клубів забезпечують маркетингові дослідження серед відвідувачів, методи стимулювання безкоштовне місячне членство в клубі, яке можна запропонувати своєму другу; призи за кількість набраних очок, які нараховуються за кожне відвідування клубу і т.ін.

Проблема організації розумного дозвілля, особливо серед підлітків (15 мля), завжди була в полі зору нашої держави. Сфера дозвілля займає важливе місце у формуванні особистості підлітка. Тому дуже важливо, щоб в організації дозвілля дітей значну частину роботи взяли на себе позашкільні заклади. Велику надію у попередженні девіантної поведінки серед неповнолітніх в Міністерстві освіти і науки України покладають на ДЮСШ, де підлітки мають знайти вихід власній енергії у різноманітних

є розроблення і використання групових та індивідуальних форм організації фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів за місцем проживання. Серед основних завдань є:

1) збільшити до 2005 року чисельність населення, у тому числі дітей та підлітків, які регулярно займаються різними видами фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи, не менш як на 1 млн. осіб, що має забезпечити зниження злочинності серед дітей та молоді майже на 30 відсотків, зупинити поширення наркоманії, алкоголізму, тютюнопаління, підвищити рівень соціальної стабільності в Україні;

2) зменшити вдвічі кількість дітей, учнівської та студентської молоді, які мають відхилення у фізичному розвитку, та підвищити рівень фізичної підготовки молоді до служби у Збройних Силах України;

3) залучити позабюджетні кошти на розвиток фізичної культури і спорту.

Одним із напрямів реалізації завдань Програми є формування нових підходів до фізичного виховання і спорту, виходячи з існуючих соціально-економічних реалій, реформування організаційних основ фізкультурно-спортивного руху, стимулювання створення широкої мережі фізкультурно-спортивних клубів, які забезпечили б належне проведення фізкультурно-оздоровчої роботи.

У Державних вимогах до системи фізичного виховання дітей, учнівської і студентської молоді (1998 р.) наголошується, що система фізичного виховання дітей і молоді України повинна базуватися на принципах індивідуального і особистісного підходу, пріоритету оздоровчої спрямованості, широкого застосування різноманітних засобів і форм фізичного вдосконалення.

Концепція безперервної фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх шкіл (1997 р.), підготовлена з ініціативи професора О.С.Куца, визначає як необхідність включення в освітньо-виховний процес сім'ї, трудових колективів, громадських організацій і формувань, усіх державних установ, незалежно від їх відомчої приналежності. Концепція визначає важливим завданням фізичного виховання організацію щоденних занять фізичною культурою для всіх учнів, вирішення якого у великій мірі залежить від активізації позакласних і позашкільних форм роботи з фізичного виховання.

Реалізація основних положень Концепції фізичного виховання в системі освіти України (1997 р.) дасть змогу оптимізувати фізичне виховання дітей та молоді, суттєво покращити стан здоров'я і працездатність населення нашої країни (привести його у відповідність до світових стандартів і вимог). Концепція визначає, що важливою формою фізичного виховання дітей і молоді є заняття в регіональних спортивних клубах, чия робота спрямовуються на реалізацію завдань цього процесу та підпорядковуються його закономірностям.

Таким чином, державними документами чітко визначені заходи, які необхідно здійснити для активізації позашкільної роботи з фізичного виховання школярів. Пріоритетним напрямом цієї роботи є впровадження ефективних форм, методів і засобів фізкультурно-спортивної діяльності за місцем проживання школярів. Однією з таких форм є приватні фізкультурно-оздоровчі клуби. Водночас, як показало наше дослідження в організації їх роботи залишається багато не вирішених питань, серед яких способи взаємодії приватного клубу і загальноосвітніх шкіл, залучення батьків до організації роботи приватних фізкультурно-оздоровчих клубів, методи стимулювання занять фізичними вправами в приватному клубі. Відсутнє належне забезпечення приватної фізкультурно-оздоровчої клубної роботи, а саме: навчально-методичне (недостатня кількість дидактичних матеріалів, методичних розробок, відсутні нормативні, методичні

і довідково-інформаційні збірники з питань клубної фізкультурно-оздоровчої роботи); медико-біологічне (відсутній лікарсько-педагогічний контроль за станом здоров'я учнівської молоді, хто займається в приватних фізкультурно-оздоровчих клубах); кадрове (заняття в приватних фізкультурно-оздоровчих клубах часто проводять аматори, які не мають відповідного диплому або сертифікату, виданого державною установою; не організована планова перепідготовка і стажування спортивних педагогів з питань клубної фізкультурно-оздоровчої роботи);

фінансове (не підготовлені нормативні акти про надання пільгових фізкультурно-спортивних послуг; не вивчене питання про пільгове оподаткування організацій, що надають фізкультурно-оздоровчі та спортивні послуги населенню, надають свої спортивні бази і споруди для проведення масових спортивних заходів та впровадження науково-методичних розробок, відсутні обґрунтовані розцінки на фізкультурно-оздоровчі та спортивні послуги населенню).

Необхідність вирішення даних проблем спонукало нас дослідити можливості приватних фізкультурно-оздоровчих клубів у підвищенні рухової активності підлітків, обґрунтувати педагогічні умови їх діяльності, форми і методи, які б забезпечили підвищення фізичної підготовленості та працездатності підлітків.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз державних документів і науково-методичної літератури щодо фізичного виховання школярів у позашкільній роботі показав, що дуже повільно впроваджуються в практику їх вимоги і рекомендації.
2. Приватні фізкультурно-оздоровчі клуби є складовою системи позашкільної освіти, оскільки їм притаманні всі характеристики позашкільних навчальних закладів.
3. Приватні фізкультурно-оздоровчі клуби не мають розробленої нормативної бази, спеціального науково-методичного, дидактичного забезпечення.

Література

1. Бондарова М.М., Гуськов С.И. Спортивно-оздоровительные клубы за рубежом. – М.: ЦООНТИ-ФИС, 1994. – 66 с.
2. Викторов Т.В. Основные негативные тенденции в молодежном окружении и роль позашкільних закладів у їх подоланні /Матеріали Всеукр.наук.-практ. конференції: Позашкільна педагогіка: пошук і проблеми. – К., 1995. – С.218-220.
3. Закон України "Про позашкільну освіту" //Освіта України, 2000. – 2 серпня. – С.6-7.
4. Концепція позашкільної освіти та виховання //Освіта, 1997. – 5 березня. – №16-17. – С.3-4.
5. Каренас Н.М., С.А.Левенец, Г.Н.Даниленко, Л.И.Пономарева. Медико-социальные проблемы состояния здоровья современных школьников /Матер.наук.-практ. конф. "Здоров'я школярів на межі тисячоліть". – Х., Ч.1. – 2000. – С.2.
6. Саварда В.В., Фернега В.С. До питання про основи позашкільної педагогіки / Матеріали Всеукр.наук.-практ. конференції: Позашкільна педагогіка: пошук і проблеми. – К., 1995. – С.27-30 с.
7. Савченко Т.И. Основы внешкольной педагогики: Пособие для классных руководителей, педагогов внешкольных учреждений. – Минск: Беларуская навука, 2000. – 222 с.
8. Давидова комплексна програма "Фізичне виховання – здоров'я нації".

PRIVATE THE SPORTS-IMPROVING CLUB AS THE FORM OF ORGANIZATION OF PHYSICAL EDUCATION IN OUTSIDE OF THE SCHOOL ROBOT WITH THE PUPILS

Vasyl YANIKOVSKY

Ternopil State Pedagogical University named after V. Gnatyuka

In clause the meaning of private sports-improving clubs in organization of expedient time of the pupils is shown. The relation of private sports-improving clubs to system out-of-school of education is proved. Accentuate attention on the requirements of the state to organize effective physical education of the pupils in after educational of time.

“МАЛІ ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИ” ЯК ДІЄВА ФОРМА ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЛІЦЕЇВ І ГІМНАЗІЙ

Інна ГОРОДИНСЬКА

Херсонський державний університет

У роботах присвячених питанням теорії та методики фізичного виховання особлива увага приділяється удосконаленню позакласної роботи як однієї із форм фізичного виховання (Богданов Г.П. [2], Гурман Г.Д. [3], Леонов О.З. [4] Шиян Б.М. [5])

Позакласна робота з фізичного виховання у ліцеях і гімназіях відбувається в основному за допомогою тих форм, котрі вже склалися і стали традиційними, хоча в останній час з'явилися новітні форми і засоби як відбиття зрослих вимог до фізичного виховання.

Як свідчить практика фізичного виховання, одна із дієвих форм позакласної роботи з фізичного виховання – фізкультурно-масові та спортивні змагання.

Використання елементів змагань у позакласній роботі з фізичного виховання відкриває широкі можливості для підвищення емоційного тону й активності учнів. Невипадково в американських школах головна увага приділяється змаганням. Змагання – це “школа життя, лабораторія формування особистості”.

У межах позакласної роботи з фізичного виховання в ліцеях і гімназіях використані змагальних форм занять підпорядковане, передусім, логіці педагогічного процесу, його якості, розв'язанню освітніх і виховних завдань. Тут змагальні форми занять – не стільки спосіб досягнення спортивної перемоги або значного спортивного результату, скільки емоційного наповнення спілкування, здорового відпочинку та розваги.

Б.М. Шиян розділяє змагання на так звані некласифікаційні та класифікаційні. Класифікаційні змагання підкреслює – це ті, які проводяться згідно зі спортивною класифікацією і правилами змагань, вимагають тривалої, послідовної роботи. Тому у змаганнях з ряду видів легкої атлетики, гімнастики, волейболу, баскетболу бере участь